

LIBERTATEA

bonamentul: } „Libertatea” (4 pag.) 120 Lei pe an
 } „Foia Interes.” (4 pag.) 80 Lei pe an.
 Cel-
 ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
 pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foale pentru popor
 Apare **JOIA**
 Director: Ioan Moța

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în bani
 țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (Jud. Hunedoara)

Dorul înstrăinatului sfințit de o frumoasă faptă a lui.

Cetitorii acestei foi au avut de repetate ori prilej a vedea, cum frații noștri Români, fugiți de urgia vieții de aici de-acasă, la America, (înțelegem aici mai ales pe Românii din Ardeal și Bănat în vremea Ungurilor, căci din celelalte părți ale României nu pleca mai nimeni la America), — își arătau și își mai arată, dorul lor arzător pentru pământul în care s'au născut, pentru satul lor, pentru Ardealul sau Bănatul lor... Și-și arată acest dor prin vorbe și prin fapte cari să-i facă pomeniți de către cei din mijlocul cărora au plecat, cumpărând ori ajutând în chip simțit la cumpărarea vre unui clopot la biserică, abonându-le foi, sau în alt fel dăruindu-i... **Dorul înstrăinatului** îi arde la inimă și-i face să-și verse focul din prpt, prin câte o faptă, care să grăiască futurora de marea lor iubire pentru cei de acasă...

Am văzut și am încrestat și în această foaie multe fapte frumoase de ale fraților noștri duși la America, dar nici una așa de frumoasă, ca cea despre care vorbim aici:

Românul ardelean Nicolae Surdia, din comuna Brăzești (j. Turda), a trimis satului său suma prea frumoasă de 100.000 Lei, — pentru un scop și mai frumos!

Din cele cetite, auzite și văzute, bunul frate s'a încredințat, că un lucru din cele de mai mare folos este pentru un sat românesc la noi, o **Cooperativă sătească** (o tovărășie economică). Cooperativa e ca un chiag ce adună pe cei buni și de ispravă la un loc. li învață să negustorească, să câștige cinstit, să cruțe, să sporească în bunăstare, învățându-și aici între ei și mărfurile ce au de vândut și ce au de cumpărat. Acelea, trecând prin Cooperativă, trec ca prin o sâță ce le cerne, și lasă și gazdei sătei folosul lor. Prin cooperativa putere și din ce cumpără și din ce vinde, și tot ce ea dobândește, pentru toți membrii-părtași (tovarăși) agonisește.

În Vechiul Regat și în Basarabia e și de prisos a mai spune aceste lucruri. Acolo le știu și copiii de școală, și de aceea aproape nu este sat pe-acolo, care să nu-și aibă Cooperativa sau Banca Populară, sau pe amândouă.

În Ardeal și Bănat însă, satele

au rămas foarte îndărăt în privința asta.

Acestul rău vrea să-i ajute frațele nostru Nicolae Surdia din America, cel puțin pentru satul său. Și de aceea iaca ce lucru frumos a făcut:

A trimis fraților săi din comuna Brăzești suma de 100.000 Lei, ca cu ei să se înceapă și aici o Cooperativă sătească, de care cu drept cuvânt dânsul leagă frumoase nădejdi. Și nu a trimis suma ca părășie a sa la acea Cooperativă, ci o cinstește întregului sat, așa fel, ca suma să se împartă în părți deopotrivă între toți capii de familie din sat, câți se află azi acolo! De-or fi numai 100 de familii în sat, înasamăna că fiecare cap de familie are parte de 1000 de Lei în Cooperativă, și ce se va câștiga cu acești bani în decursul anului, e iarăși partea frățească a tuturor. Bine înțeles, fiecare cap de familie are părășie în Cooperativă, dar nu are drept a-și scoate „partea” și a o folosi în alt chip sau a o prăpădi. Cei cari înțeleg rostul lucrului și au dare de mână, mai pot pune și ei în întreprindere de 2, de 3 sau de 10 ori pe-atâta. Cu atâta Cooperativa va fi mai puternică, va lucra mai cu spor și va aduce câștiguri mari, — aceștia având și parte la câștig, în măsura sumelor ce au mai dat dela ei.

Fapta fratelui Surdia nu e vrednică numai de laudă pentru comuna sa Brăzești, — ci ea e o chemare mult grăitoare și pentru celelalte sate și mii de sate ale noastre, cari deși ar putea, stau par'că cu mâinile 'n sân și cu urechile astupate, în fața acestei chemări a vremii, de a înființa și ele Cooperative și Bănci populare.

Cooperativa și Banca populară, făcute din părășia sătenilor, scutesc negoțul satului de amestecul păcătos al înșelătorului strein, nu-l lasă pe acela să ducă el tot ce se poate câștiga și cruța într'un sat, ci face ca acel câștig tot aci între săteni să rămână.

La multe fereștri deschise, se pune vara un fel de sîță mai rară de sârmă, așa de deasă numai, cât să nu poată intra muștele, spurcatele muște cari murdăresc tot, în casă sau în cămară unde ai laptele și alte de-ale mâncării. Acea sîță de sârmă, e paznicul bunului tău din

cămară și a lucrurilor din casă, ca să nu vie la ele musca cea a tot murdăritoare și răpitoare.

Ei, bine, Cooperativa e, pentru un sat, aceea ce sîta de sârmă, e pentru cămara și casa ta vara: Ea ține departe muștele murdare și înșelătoare, ca să nu intre în sat!

Iacă pentru ce mare și luminoasă e fapta fratelui nostru N. Surdia din America, care a trimis pentru satul său drag, o astfel de sîta opritoare a răpitorului strein și o unealtă care aci să adune bunul din sat și pentru sat să-l țină!

Fie pomenită cu laudă fapta lui și să auzim în curând de frumoasele izbânzi ale Cooperativei din Brăzești, izvorâtă din Dorul înstrăinatului ei vrednic fiu N. Surdia!

24 Ianuarie

e piatra de temelie a adunării Românilor între aceleași hotare! Erau la 1859 Românii împărțiți sub 6 stăpâniri, 2 românești și 4 streine: Moldova, Muntenia, ca Voevodate românești deosebite, Transilvania cu Banatul sub stăpânirea Ungariei, Bucovina sub a Austriei, Basarabia sub a Rusiei, Dobrogea sub a Turciei.

La 24 Ianuarie Moldova și Muntenia se unesc între ele, lăpădându-și și numele care le deosebea și numindu-se mai frumos: „România”. La 1878 alipesc la ele Dobrogea, la 1918 pe toate celelalte țări surorii!

Piatra de temelie a mării uniri, e însă 24 Ianuarie 1859, când s'au unit cele 2 țări române într'una.

Fie în veci slăvită pomenirea marilor patrioți cari au propovedit'o, au cântat'o și au împlinit'o!, — pregătind prin asta și alipirea noastră a tuturor la „România” cea de ei atunci întemeiată!

Ce-i cu Calendarul?

Până la încheierea acestui număr, Mercuri la amiază, nu avem încă știre că ce a hotărât Sfatul Arhiepiscopilor adunați la București (Sfântul Sinod). Se pare însă că va fi așa:

Calendarul se ține așa cum e îndreptat, și sărbătorile legate de zile anumite (cum e Crăciunul, Sfântul Petru și altele) se vor sărba la acele zile, după calendarul îndreptat.

Paștile însă, vor fi sărbate deodată cu celelalte biserici orientale (răsăritene), — până când un sfat al tuturor, va stabili pentru toți orientalii sărbătoarea Paștilor.

Un Arhiepiscop, întrebat, înainte de adunare, ce părere are? a răspuns:

„Adevărul (știința) e pentru 31 Martie, — în ianuarie e pentru 5 Maiu”.

Cam cum am zis și noi în numărul trecut. Și pare că așa se va fi și hotărât.

„Bolnavul Europet”

Așa numește un mare scriitor și politic francez, pe Ungaria, într'un articol scris în „Le Journal”. El arată ce cere Ungaria: mărirea sa de nou ca hotare și spune: **Dorințele bolnavului** sunt de fel naționale și politice, dar temerurile pe cari își cere acele lucruri, sunt de ris și absurde (hăbăuce).

Ce va desbate

Parlamentul?

În timpul de față Sfatul Țării desbate încă planul de răspuns la Cuvântul Tronului, cu care s'a deschis în preajma Crăciunului parlamentul.

Îndată ce se trece peste această dezbateră, vor fi aduse înainte legile pregătite de Ministeriile Finanțelor, Industriei și Agriculturii, apoi 2 legi nouă pregătite de Ministerul Justiției (al facerii dreptății, al judecătorilor).

„Cetățenia”...

Un plan al Ministeriului Justiției va schimba în parte legea de azi pentru dobândirea cetățeniei române, lărgindu-o, făcându-o mai primitoare, adică dând puțință streinului venit în țară, să ajungă și mai ușor decât azi, cetățean deopotrivă în drepturi, cu mine Românul care aci m'am născut, aci îmi am îngropați părinții și moșii.

Bunii noștri părinți puseseră a-nume opriri în calea streinilor ce ar voi să dea năvală asupra țării, — noi le stricăm pe acelea, și tot „lărgim” „drepturile” străinilor... Despre asta va trebui să mai vorbim!

Drepturi femeilor.

Alt plan de lege pregătit de Ministerul Justiției, e cel prin care se dă drept de vot și femeilor. Nu e încă hotărât, că să aibă drept la toate alegerile, ori numai la cele comunale și județene?

Legea va stîrni vorbă multă în jurul ei, căci sunt mulți cari cred, că avem o mie de nevoi mai grabnice, decât a da drumul și femeilor în volbura și nerozia alegerilor. Iacă azi sunt numai bărbații, și ce răs-

mriță fac, — dar căd s'or porai și femeile! Halal de acele zile, până trec „alegerile"... Dar se vede că guvernul crede că acesta e un lucru de folos, chiar grabnic, încât o vorbă ca legea să fie votată în curând.

— Se pregătește și o nouă lege a drumurilor, — care să statorească ce dări să plătim, și cine să le plătească, pentru ținerea în bună rânduială a drumurilor. Că după legea de azi venitele sunt prea puține, drumurile nu se pot ținea în stare bună. Se vor pune dări noi pe cei ce folosesc drumurile, după car, după trăsura, automobile și autocamioane.

Vin și pe la noi..

— Semnele vremii —

Simțindu se tot mai mult la largul lor, și ca număr tot mai mulți, — pentru păcatele noastre cari i-am primit roiuri întregi și le-am dat drepturi la fel cu a vechilor locuitori ai țării, — Evreii încep să și arate puterea și să și joace sub ochii noștri mândria de — cuceritorii..

Iaca o nouă dovadă strigătoare: Evreii din țară, au rugat pe cei din America, să le trimită o trupă de teatraliști evrei, cari joacă în „idiș" (limba jidovească mai priecută azi, că cea veche n'o mai știu nici ei), — ca să le joace și lor „teatru național" pe pământul acesta, oare e tot mai cucerit de ei.

Și li-s'a trimis o trupă de teatraliști evrei din America, să le joace și evreilor din România teatru național al lor, în limba idiș. Guvernul le-a dat voie să vie și să joace. Au început chiar în București, unde au fost sărbătoriți foarte de puternica jidovime de acolo (doar azi în București sunt mai mult de jumătate jidanii), — și apoi li-au dat drumul încolo prin țară. Ori-unde se duc, găsec lume neașteptat de multă, care să i asculte și aplauzeze, căci toate orașele țării sunt mai mult jidovești, decât românești.

Și, ca noi Ardelenii să nu credem că pe la noi nu s'au întins aripele Palestinei, — azi Joi în 24 Ianuarie și mâine Vineri în 25, joacă în Brașov, două piese jidovești. Din Brașov o iau raita încolo prin țară, — înălțând mândria și increderea jidovimei, că — ei sunt cineva în țara asta!

Sunt. Nu erau. Dar acum sunt. Nainte de război erau mai puțin. Și dacă noi ne țineam granițele închise, nu se simțau prea tare. Dar nebleznicia stăpânirilor noastre de după războiu, le-au deschis toate porțile. Și ei au năvălit, anume trimiși de Conducerea lor cea mai înaltă, și noi îi făcurăm pe toți „cetățeni" cu drepturi de opotrivă cu Românii noștri, cei cari sunt aci de când e țara...

Și tot mai tare ni-se vor urca în cap, până ne vor ieși pe frunte și ni-se vor băga în ochi. — Căci

— om n'avem care să ne spere de prăpădul ce acești dușmani îl pregătesc și țării și neamului nostru în țara lui!

Ce ar fi un nou război?

Un general francez, Deavignes, scriind despre urmările ce le-ar avea un nou războiu, spune foarte liniștit următoarele:

Prin un nou războiu, Europa și-ar pregăti uciderea de sine economică, față de America! Adecă sfârșitul ar fi, că Europa ar ajunge o roabă economică a Americii. Începutul îl făcu în războiul trecut: Azi toate țările Europei sunt datoare dia greu Americii, chiar și Franța și Anglia!, și iacă așa, că cele mai mari și bogate, sunt girante (chezeșe) pentru cele mai mici. România și alte țări ca ea, n'au putut căpăta împrumut de-adreptul dela America, ci numai prin mijlocirea Angliei. America a dat Angliei, ca ea să dea acestor țări, pe chezeșia sa. Un războiu viitor le-ar scufunda până în gât în această roble economică. De aceea generalul francez spune, cu drept cuvânt, că un nou războiu ar fi cât o sinucidere (ucidere de sine) economică a Europei față de America!

Vor fi ajutate

TINUTURILE LIPSITE

Fiindcă anul economic trecut a fost un an prea slab, care în unele părți ale țării, a lăsat pe plugarii în cea mai mare lipsă, că nu le-a dat decât poate sămânța pe care au pus'o în pământ, și acele ținuturi sunt amenințate chiar de foamete mai în primăvară, — guvernul a hotărît să ceară un împrumut de 400 milioane, dela niște mari banchieri din Germania, Kampfmayer, Dresdner Bank.

Intreg împrumutul va sluji pentru cumpărare de cereale (bucate) căci anul economic trecut s'a încheiat cu un deficit (lipsă de coprire a trebuințelor) de 55.000 de vagoane de grâu! — În loc să avem de vândut sute de mii de vagoane, rodul anului nu fu de ajuns nici pentru trebuințele dia lăuntru a țării, dând cu 55.000 de vagoane, prea puțin!

Dar bancherii în vorbă, pe lângă cametele după împrumut, mai vor să aibă și al doilea câștig: Ei spun că: vă dăm jumătate dia ceea sumă în bani, ca să cumpărați cereale unde găsiți — dar de jumătate vă dăm noi cereale. Căci așa vor câștiga și la acestea...

Că d te vede cămătarul la strimtoare, las' de nu te știe el strânger...

Ci timpul fiind scurt pentru a face alte împrumuturi, apoi a cumpăra și a aduce în țară bucatele, — guvernul e silit a primi și așa.

Din alte țări.

IN YUGOSLAVIA

e pace, căci stările de azi nu mai lasă ca fiecare să facă de capul său ce-i place în țară. Și mulți spun că le mai place așa, că nu mai sunt frecările furioase dintre partide.

Capul partidului Croaților nemulțumiți, a spus trimisului unui ziar fran-

ceș, că ei, Croații, nu au de gând să se desfacă dia Regatul Yugoslav, — voesc însă să și aibă conducerea lor deosebită croată, în acelaș Regat. Pentru asta vor lupta și în viitor. — Așadar nădejde de o înțelegere în curând cu Sîrbii, nu prea se vede.

Plecăciuni

cari nu ne ridică
ci ne umilesc

Din Bârlad, oraș în Moldova, se face dare de seamă ziarului guvernului „Dreptatea" dela București, despre „Șezatoriile studenților evrei Tutovești"... Și ziarul publică darea de seamă sub titlul „Bârladul Cultural", adecă oglinda în care se vede ce cultură se face la Bârlad.

Și ne spune, că acolo ființează un „Cerc al studenților evrei Tutovești" (din județul Tutova), care a pus la cale în iarna asta un șir de „șezatorii culturale" pentru cetățenii Bârlădeni. Cea dintâi s'a ținut mai nainte vreme, cea de a doua la 5 Ianuarie, vorbind di avocat Finkelstein despre: „Eroi în literatura rusă". Despre ceva dia viața sau literatura românească, vorbească Evreii din Rusia, dumnealui ca Evreu din România vorbește despre lucruri și oamenii însemnați în viața Rusiei!

De ce credeți că a vorbit despre Rusia?

Pentru că Evreii sunt mari patrioți pentru neamul lor și mișcarea lor de pretutidenea. Ei în o țară ca țara Românească, sunt de față numai cu trupul, cu sufletul sunt acolo unde au sau nădăjduesc cele mai mari izbânzi ale lor: sunt cu sufletul în Palestina, apoi în Rusia, singura țară pe glob, în care ei au ajuns la o stăpânire faptică! Și așa pentru ei Rusia e țara sufletului lor. Despre ea vorbesc bucuros, din a ei viață și istorie și literatură scot ce le place, — numai ca să aibă prilej a vorbi de ea, de draga lor.

Dacă Românii noștri nu ar fi orbi, ar vedea acest lucru și ar trece cu dispreț pe lângă o astfel de „mișcare culturală" a unor studenți, cari nu-s cu sufletul între noi, ci și capul nostru ar vrea să-l sucească în altă parte.

Dar — așa ceva nu-i de așteptat dela cei mai mulți dintre cărturarii români. Ei se duc la Bârlad la șezatoriile Cercului studenților evrei, ca și cum ar merge la o conferință a unor învățați români, și ascultă blegi cele spuse cu gând hiclean de vipera străină, fără să simțā nimic dia gustul veninului dia ea!.

Mai mult. Ca să nu se simțā cumva singuri, pribegi în țara noastră, — se duc și învățați „români" să le țină de urit, să-i desfăteze, să le arate că nu se supără pe rostul ascuns al mișcării „culturale" a acelorora, ba o socot chiar ca făcând parte dia mișcarea culturală românească..

Intr' adevăr, a doua zi după Finkelstein cel cu eroii ruși, s'a urcat la aceeași tribună (masa de vorbit) un profesor universitar român din Iași, di Dr. Parhon (ce o fi fost tată-său sau moșu-său?), și a spus jidanilor adunați, că a răspuns „cu plăcere" la chemarea lor de a veni și a vorbi la șezătoria lor... Le-a adus laude chiar, că aceștia au deschis în oraș, pentru lumea dontoare de cetiri, o Bibliotecă, la îndemâna ori-cui... (Ce-o fi în acea Bibliotecă, parhonul nu se întreabă). Căci așa fac cetățenii zdraveni, ajută toți la înaintarea culturii, care nu cunoaște granițe și neamuri!.

Bucuria Evrellor a fost foarte mare, când au văzut pe un profesor român vorbind pe placul inimii lor, că nu trebuie ținut samă de hotărâ și de moamuri!..

Apoi a vorbit despre bătrânețe și pricinele care o aduc. Și a fost, — spune „Dreptatea", răsplătit de foarte numeroasa lume dia sală, cu nesfârșite aplauze (bateri dia palme)...

O fi, și pe măsură pe care noi ne vom însuși alături de Parhonii acestei țări, părerile jidovești, că trebuie să nesocotim tot mai mult hotarele (între țări) și deosebirea de neamuri. — dându-ne bucurios unei luni fără hotare între țări și fără privire la neamul care se cocotează a le duce de lanț (de lăstășoare de aur, dar tot lanțuri), — vom fi tot mai strașnic aplaudați și laudați de ei!.

Arvună plină de nădejde?

— ZĂPADĂ BOGATĂ —

Pe la sfârșitul săptămânii trecute, ne trezirăm cu o cădere de zăpadă, neașteptat de bogată, deasă. De Duminică încoace pământul e coperit cu un strat de zăpadă de jumătate de metru, pe alocuri și mai gros.

Grânele sunt ca învalite în cojoc și vor ierna acolo foarte bine. Iar dacă Dzeu se va îndura de noi și va lăsa, ca grosul strat de zăpadă să se și topască încet, pe rind, ca să aibă vreme a se zbea în pământul pe care azi îl acopere, — acesta va fi un semn al milei lui Dzeu și o arvună de an economic bun.

O, cât de mult îl dorim, și poporul de jos, plugărima, și păturile de mai sus, meseriașii, negustorii, cărturarii, — chiar și noi gazetele, — și însuș statul!

Căci când anul economic e rău, nu sufăr numai plugarii. Sufăr și toate celelalte pături, straturi, supra-puse în țară, în stat, — și sufere statul însuși.

După pilde nu avem de alergat departe. Aci e draga noastră țară. Dela război încoace, nu avurăm noroc de ani cu rod bun, ba unele hotare într'un an, altele în alt an, suferiră mult și avură rod dureros de slab. Basarabia de pildă, care are un pământ bogat ca Banatul și era „grânarul Rusiei", avu 2-3 ani slabi, încât nu ca ea să fie trimițătoare de pâne altora, e nevoit statul să o ajutare trimițându-i grâu, ca unei țări sărace...

Urmările sunt greu simțite. România veche avea ca izvoare de venit mai ales două: grâu și petrolul. Vârșă grâu până la mari depărtări și i venea în schimb aur dia afară, și fiecare an al statului se încheia, nainte de război, cu prisosuri mari, — de era o minune bunăstarea acestei țărișoare în cei dia urmă 10-15 ani nainte de războiu.

După război avuserăm tot ani economici slăbuți. Slăbuți, dar nu chiar răi. Tot avea țara de trimis în afară câteva zeci de mii de vagoane de grâu și tot îi aduceau vămile ceva.

Anul trecut însă, fu foarte fără de noroc. Basarabia, prăjită de secetă, iar țara încolo abia având cât îi e de lipsă ei. Și nici atâta dia toate, ci dia unele lucruri de hrană, chiar lipsă!

Nu numai că nu avuserăm ce vinde altora, dar vedem azi noul guvern, mijlocind pentru Centrala Cooperativelor (Cancelaria ei conducătoare) un împrumut de 400 milioane Lei, ca dia acela să cumpere cereale (bucate) și cartofi și alte hrane, spre a le trimite prin ținuturile lipsite, — că de unde nu, în

primăvară vom avea ținuturi lovite de — foamele!

Iacă urmările dureroase ale unui an slab.

Și i auzi pe meseriași plângându-se că n'au pe sama cui lucra, oă-și întorc oamenii hainele pe dos și le mai poartă câțiva ani, dar nu-și cumpără nouă; — și auzi pe negustori că n'au cui vinde, advocații că nu le mai viu procese; pe Doctori oă se lasă oamenii bolnavi și nu i caută ca în anii buni, alții vin, ascultă pe Doctor și dacă înțeleg că nu s'chiar de moarte, se duc acasă cu receptul în buzunar și nu-și cumpără leacul prescris; și noi foile suferim, căci omul lipsit se lasă de ce poate și anume se lasă de foale.

— Și toți așa.

Dar poate mai tare ca noi toți suferă Casa noastră cea de ocrotire a tuturor: Statul.

Iacă anuit trecut să încheie cu na însemnat deficit (cheltueli rămase necoperite). De unde viu acelea? Ia cea mai mare parte, tot din — anul economic cel prost. O probă:

Ia anul 1927 Statul câștigase din vămile pe cereale și vite, două miliarde Lei. Avusesem ce trimite în afară, și cerealele trecute peste graniță dăseră partea lor și statului.

Așa guvernul a luat și în bugetul pe 1928 la venite tot 2 miliarde din vămi. Dar anul slab nedând puțință a mai trimite în afară nimic, — la sfârșitul anului se găsi, că vămile abia au adus vre o 100 de milioane, mai nimic! Și iacă anul economic rău dete o lovitură zdravănă și statului în socotelile lui.

Alte ramuri de negoțuri și învârtiri de mărfuri, au suferit și ele, — și iacă năcazul pe capul tuturor.

Și de-om mai avea un an rău ca cel trecut, — vom ajunge zile foarte negre!.

Chipul acestor zile negre îl a lungă din închipuirea noastră veștmântul alb de zăpadă, cu care coperi Dzeu pământul în zilele acestea.

Ea credem că e o arvună pentru un an bun, pe care — Dă-ni-l Doamnel

NOUȚĂȚI

„Abina“ întâie și puternica noastră bancă, dela Sibiu, face un nou mare pas înainte: Direcțiunea ei a hotărât urcarea capitalului (a banilor de părtașie) dela 50 milioane Lei, cât e azi, la 100 milioane, — prin ce banca va ajunge în șrul celor mai mari bănci din țară. După fiecare acție veche, acționarii își pot cumpăra una nouă.

Banchet în onoarea dlui Ministru Dr. Viad Societățile și așezimintele obștești din Orăștie, — aranjează în onoarea dlui Dr. Aurel Vlaad, Ministru al Cultelor și al Artelor — un Banchet, Sâmbătă în 2 Februarie, la ora 1 d. a. în sala mare dela „Transylvania“.

Gerul ce s'a lăsat peste țara noastră a făcut ca săptămâna trecută să înghețe vre o 3 tremuri în mijlocul câmpului. Uoi era de persoane mergând spre Gurghiu. În lăța unei moște de zăpadă de 3 metri, s'a înfundat: Au mers 2 mașini să-l ajute. Au înghețat și acelea în drum. Alte două tot așa. Abia au putut fi scoși călătorii din primejdia de a îngheța și ei în tren! Dunărea a înghețat pe multe locuri iar la țărani Dalmăției a înghețat Marea până departe, — lucru de care nu își aduc aminte să mai fi fost, nici cei mai bătrâni oameni!

A început trimiterea de porumb Prefectura județului Satumare a cumpărat, pentru ajutorarea satelor lipsite, 60 de vagoane de porumb (cucuraz, păpușoi), și a primit înștiințare dela București că în săptămâna de față începe încărcarea vagoanelor și săptămâna viitoare vor sosi 4 vagoane la Bicsad, 3 vagoane la Negrești și 3 la Halmaleu, și așa pe rind până la 50, — după-ce 10 vagoane au sosit mai înainte.

Iacă un ziar zilnic la noi? Foaia săptămăsală „Românul“ din Arad, — care se tipărește în tipografia ungurească „Aradi Hirlap“, — ne vestește, că în curând va apărea în fiecare zi.

Demult n'am mai avut în Arad un ziar de zi. Erau vremuri grele, dar frumoase, pline de suflet românesc, acelea când „Românul“ apărea zilnic la Arad, — ca urmaș al „Tribunei“. Și unul și altul de frumoasă amintire.

Va fi „Românul“ ce acum vrea să apară zilnic, un ziar pe care să-l așteptăm toți cu setea și cu dragostea cu care așteptam „Tribuna“ și „Românul“ dela Arad înainte de războiu?

O, ce mult am dori-o.

Dar am mai dori și aceea, că, precum înainte de războiu, casa ziarelor românești din Arad, era casă aievea și curată românească, începând dela redacție, până la învățacul cel mai mic din Tipografie, — și banul adunat dela Români, hrănea iarăși Români, și întărea breasla meseriașilor români în acel oraș strein, — așa să fie și azi și de azi încolo. Dar au cum e azi, că se adună banii dela cetitorii români (și sprijinuri grase din visteria statului), și — se varsă în tipografiile ungurești și jidovești, cum se varsă banii „Românului“ din Arad, a „Patriei“ din Cluj, și-a multor altor foi și ziare românești.

Așa noi — tot biralci streinilor am rămas și suntem. Și foile noastre, chiar ele, cari ar fi să fie trimbițe de aur ale românizmului, nu mai văd acest lucru și chiar ele se scaldă în apele streinilor?..

Așteptăm cu drag npariția „Românului“ zilnic, dar el să fie de fapt cuib de încălzire și întărire a tot ce e mai românesc și numai românesc, în acel oraș.

Cari averi bisericesti nu plătesc darea de echivalenți? Din prilejul urcării de dări, s'a vorbit și scos la iveală următorul lucru:

Acele averi nemișcătoare ale bisericilor, cari sunt date în folosința preoților ca întregire de salariu, și așa nu aduc bisericii nici un venit, — nu sunt supuse la darea de echivalent.

Bul mersat — slab mascat. Sâmbătă în 26 Ianuarie, societatea înaltă din Deva, care formează și comitetul conducător județean al „Crucii Roșii“ și al „Aviației“, dau un mare Bal, pus sub patronajul (ocrotirea, îmbrățișarea) dlui General Dimitriu N. și a dlui Prefect St. Rozvan. Comitetul organizator al Balului are în cap pe Subprefectul Candrea, întâiul înalt funcționar al județului și pe dl Lt. Colonel Ștefănescu, — așadar ce avem mai sus pus pe scara treptelor sociale în acest oraș, în capul județului.

Damealor invită pe mulți să meargă la acest Bal mascat, (adecă cu fața coperită ca să nu te știe cine ești), — dar cine nu vrea, poate merge și deschis.

Și invită înalții nostri deregători

lumea cu invitări tipărite la jidanul Laufer, — anume ca să nu miroase prea tare că s'românești...

Județul are în Deva tipografie proprie, în care a investit (băgat) cam un milion de Lei. Și a trecut dl Prefect, capul județului acestuia românesc, și dl Suprefect Candrea, întâiul înalt slujbăș județean, au trecut pe lângă tipografia românească, și nu au găsit loc de a-și tipări invitările, decât la Jidanul Laufer, care se vede că le e mai prețios decât un așezământ național al chiar județului de sub conducerea lor! Cei doi domei ofițeri, unul patron, altul Președinte activ al Comitatului organizator, să nu fi știut nimic de aceasta? Iar dacă au știut, n'au avut un cuvânt de zis în fața desprețului ce se face și cu iscălitura lor, unui așezământ românesc și jigăirea ce se aduce prin aste mândriei românești?

Ce slab sunt mascați domni cari au poruncit tipărirea invitărilor mascatului lor bal la jidan!.. Ce ușor se vede pe sub masca lor, puținătatea patriotizmului lor...

Sărăcii de noi.

Vești cu radio au scăpat lumea de pe un vapor primejdut. Un vapor american „President Harding“ s'a lovit lângă izulele Havamine de o bancă de nisip și stânci, pleznindându-i pântecile și începând să intre apa în el. A dat repede știri de primejdia în care se află, prin telegrafia fără fir, și alt vapor „Pan America“, fiind nu prea departe, a plecat spre locul primejdiei, și a putut lua pe toți oamenii de pe „Pr. Harding“. Abia au trecut încă 15 minute după ce au luat pe cel din urmă om, și vaporul — s'a scufundat! De nu avea telegrafie radio să poată da de știre, — piereau cu toții!..

Dela Cinematograf. Joi seara se va rula la cinematograful „Astra“ filmul „Regele fotbalistilor“ cu cunoscutul artist Paul Richter.

Listele de alegători se întregesc și îndreptează în fiecare an în luna Decembrie și Ianuarie ce-i urmează.

Fiindcă în anul de față se vor face în curând alegeri comunale nouă, — e bine ca tot omul care dorește a avea și el un cuvânt în acele alegeri, să fie luat în listă. — Căutați la primărie, și cari nu vă aflați luați, mai aveți timp a cere să fiți luați. Iar dacă aflați pe cineva luat pe nedrept în listă, cereți prin hârtie către Comisia județeană de întocmirea listelor, ștergerea lui.

Uriașă tuzire a unui Vulcan. Vulcanul Krakatau, de pe izulele Hawai, cel mai mare din lume și niciodată stins!, — e foarte furios de o vreme. La 21 Ian se telegrafiază că în 24 de ciasuri s'au năvărit 7000 de tuziri ale lui, prin cari arunca uneori petri aprinse până la 1300 metri în sus (aproape 1 kilometru și jumătate în sus!).

Veste nu prea — dulce. Se zvonise cu vre-o lună de zile nsinte, că noul guvern, ridicând vama de pe zahăr, va face cu puțință să ne vie zahăr din Ceho Slovacia unde este din belșug, și mult mai ieftin decât la noi. Ce s'a întâmplat, ce nu, ce întrevăni s'au făcut, — destul că vestea dulce nu s'a împlinit, ci ea s'a chiar acrit: zahărul s'a scumpit deocamdată cu 50 bani la kilogram și poate... va urma!

Mare lipsă de pâne, în Rusia. Orașele rusești se silesc să adune pânea de câtă au nevoie (trebuință), dar, scriu foile lor, că abia pot aduna 60 la sută din câtă le trebuie! Aproape jumătate — nu vine. Nu-i de unde cumpăra grăul.

Și ce-o fi de-aci încolo până la seceră. Asta în Rusia, care altădată mai ținea de pâne două țări cât ea! Pânea câtă se face, se dă numai la partizanii „comuniști“ și pistrui!

Om perdut. Plugarul Ion Dăncescu Vida din Tămășasa (lângă Orăștie), în vîrstă de 63 de ani, îmbrăcat țărănește, cu șubă neagră-roșetică. — a plecat la târg la Dobra pentru Marți după Bobotează, ca să-și cumpere ceva vite. S'a dus cu trenul dela Orăștie Luni (Sft. Ioan) noaptea. Și nici azi, după 2 săptămâni, nu s'a mai întors acasă. — Cei ce ar ști ceva despre dănsul, să binevoiască a scrie fiului său: Samoilă Dăncescu în Tămășasa (posta Orăștie).

E bătător la ochi, că în doi ani noi publicăm a doua știre de acest fel, despre om dus la târg la Dobra și care nu s'a mai întors acasă. Nainte cu vre-o 2 ani a pățit la fel un țaran din Romos.

Facem cunoscut, că abonaților cari n'au trimis plata folilor pe anul de față, le mai merge numai numărul viitor, apoi oprim!

Dacă e adevărat

O perde e însemnată pentru România. —

Cetim prin ziare, că marele fabricant de automobile Ford din America, a făcut, înainte cu doi ani, un înbiemânt României, ca să-i dea voe a-și zidi el lângă Constanța o mare Fabrică de automobile, în care el ar fabrica automobilele și autocamioanele de cari are lipsă Răsăritul Europei, ba și mare parte din Europa.

El cerea însă pentru acest scop, ca statul român să-i viudă un loc potrivit, de sigur cel puțin cât hotarul unui oraș, — ca apoi pe acela el să zidească, dar și să poruncească.

Nu cunoaștem amănuntele cererii lui Ford, foile scot numai atâta la iveală, că deși s'au dus debateri și târgueli timp de doi ani de zile asupra acestui înbiemânt, — nu sa putut apinge la înțelegere cu guvernul românesc.

Foile potrivnice cu orice preț guvernului trecut, scot la iveală numai aceea, că o astfel de Fabrică ar fi fost un izvor puternic de venit pentru țară, că în vârtea aci sume uriașe de bani, varsa râuri de bani în pungile muncitorilor, dădea cărașie Căile Ferate Române și chiar vapoarelor, — și aducea, prin darea mare de venit ce plătea, un mare venit și statului. — Iar dacă acest venit ne a scăpat, e de vină lăcomia partidului liberal ce era la putere, care se vede că nu și-a găsit sieși și oamenilor săi loc destul de larg în întreprinderea ce ni-se înbia, — și de aceea n'a primit înbiemântul, ci a lăsat pe Ford să plece fără înțelegere cu țara noastră.

Azi Ford a încheiat acea înțelegere cu Turcia, și el își va putea zidi dorita Fabrică pentru Răsăritul Europei și vecinătățile lui, pe pământ turcesc.

